

110 . Grădiștea de Munte | Comuna: Orăștioara de Sus | Județ: Hunedoara | Punct: Dealul Grădiștii [Sarmizegetusa Regia] | Anul: 2004

Anul: 2004

Cod RAN: 90397.01

Perioade: Protoistorie, Antichitate

Epoci: La Tène, Epoca romană timpurie

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Civil, Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Cristina Bodó, Gelu Florea, Gabriela Gheorghiu, Ioan Glodariu, Eugen Iaroslavski, Răzvan Mateescu, Luca Paul Pupeză, Liliana Suciu, Corina Toma

Instituții: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca

Raport

Cercetările arheologice și conservările efectuate în anul 2004 s-au efectuat după mai vechile principii ale colectivului de cercetare: continuarea săpăturilor la obiectivele anterioare abordate, verificări unde se impun și conservări în măsura în care forța de muncă (elevi și studenți) le permite. În această situație toată activitatea s-a concentrat în zona sacră pe terasele a X-a și a XI-a. În subsidiar s-a "periat" din nou "Piciorul Muncelului" pentru verificarea dacă el a fost din nou afectat de căutătorii de comori și eventual pentru recuperarea materialelor arheologice aruncate de ei.

Terasa a X-a. Cu prilejul cercetărilor mai vechi și mai ales din 1989 s-a constatat că terasa dacică era mai extinsă spre V decât cea de astăzi și, mai mult, ceea ce este cunoscut ca fiind terasa a IX-a este o terasă romană, ridicată pe porțiunea de V a fostei terase dacice. Notăm că terasa a IX-a a fost cercetată arheologic și ea nu conținea urme antice pretabile la conservare. În sfârșit, cu prilejul restaurărilor din anul 1980 s-a creat o terasă artificială (denumită X A în raportul pe anul 2003) între terasele a X-a și a XI-a, mărginită de un zid de beton de peste 5 m, care desfigura înfățișarea zonei sacre. În aceste împrejurări cercetarea părții de V a terasei a X-a era imperios necesară, iar pământul de aruncătură de acolo putea fi folosit la umplerea terasei artificiale din 1980 și acoperirea parțială a zidului de beton.

Terasa a XI-a este bine conservată și acolo se impuneau doar câteva verificări de detaliu privind sanctuarele din sectorul ei de N.

Terasa a X-a.

La amenajarea terasei romane (terasa a IX-a) în porțiunea de V a terasei dacice (a X-a) constructorii au stabilizat pământul de umplutură cu șiruri continue de materiale dacice (blocuri de zid, lespezi de calcar sparte, spărturi de plinte și de coloane de andezit), care formau un fel de centuri din piatră succesive și distanțate spre interiorul viitoarei terase. Aceleași centuri de piatră s-au montat pe verticală etajate în trei trepte.

Săpătura ca atare a afectat sectorul de S al terasei a IX-a de la marginea secțiunii late de 4 m din anul 1989 până la 12,4 m spre N, adică până la marginea păstrată a unei secțiuni din anii '50, cruțându-se la mijloc un martor lat de 1 m, perpendicular pe terasă.

Stratigrafia (de sus în jos) peretelui de V, cu numerotarea de la S la N: 1 pământ de aruncătură din săpăturile mai vechi în m.1-4, gros de 0,01-0,75 m; 2 humus actual gros de 0,25-0,6 m, deranjat în m 7-10 de o secțiune mai veche, care coboară până la 1,1 m; 3 pământ cu piatră sfărâmată (umplutura romană II a terasei), groasă de 2,55-3,25 m; 4 strat de arsură cu cărbune, deranjat de blocuri de calcar în m.1-3, groasă

de 0,05-0,2 m; 5 pământ cu multă piatră (umplutura romană I a terasei), groasă de 0,1-2 m (în funcție de adâncirea săpăturii). În prima umplere romană a terasei sunt două blocuri de calcar în m.1, o groapă cu multă piatră în m.3,25-5,1 și un bloc de calcar ars în m.6 din paramentul dinspre terasă al zidului dacic de terasă. Săpătura s-a oprit deasupra nivelului dacic el însuși incendiat.

Materialele recoltate din săpătură (toate fiind dacice și din umplutura romană) constau din puține fragmente ceramice dacice (ici colo câte o buză și un fund inelar), o mică tablă de bronz, o armătură de fier, câteva țințe trecute prin foc, o nicovală fragmentară de tip lemniscată și în două locuri grâu și mei carbonizat (depozitate la MNIT – Cluj-Napoca).

Coroborând constatările prilejuite de săpătura recentă cu acelea din 1989 se pot formula următoarele concluzii. La cucerirea romană a Sarmizegetusei toate construcțiile din zona sacră au fost incendiate. Apoi s-a procedat la o nivelare romană pe care s-au ridicat construcții, una chiar cu mozaic de marmură, care au pierit într-un incendiu. Urmează a doua nivelare romană când terasa a ajuns la înfățișarea de astăzi. În viitor săpătura trebuie adâncită pentru dezvelirea stratului dacic și lărgită spre V până dincolo de zidul dacic de terasă aflat la 9 m spre V de canalul roman de lângă sanctuarul de andezit de pe terasa a X-a.

În sfârșit, pământul rezultat din săpătură a fost aruncat pe zidul de beton și în fața lui, pe terasa artificială rezultată din lucrările de restaurare din 1980 (terasa XA).

Verificări pe terasa a XI-a.

Ele au vizat marele și micul sanctuar circulare și cel patrulater cu coloane de andezit.

Secțiunea I/2004, de 4,7x3 m și Secțiunea II/2004, de 5,5x3 m au fost săpate pe bordura de andezit și pe șirul de pilaștri de andezit ale marelui sanctuar circular. Ambele au demonstrat din nou, dacă mai era nevoie, că atât bordura de andezit cât și pilaștrii din aceeași piatră nu aveau nici un fel de substrucție. Atât bordura cât și pilaștrii au fost așezați direct pe umplutura din pământ amestecat cu lut a terasei.

Secțiunea III/2004, de 2,6x2,5 m trasată tot pe șirul de pilaștri de andezit al sanctuarului mic circular a prilejuit constatări similare cu precedentele două.

Secțiunea IV/2004, de 11x1,3 m a fost trasată transversal în sanctuarul de andezit în așa fel încât ea să prindă în mijloc pilaștrii de împrejmuire, trei coloane și cotul din sanctuar al canalului de drenaj al terasei. Stratigrafia (de sus în jos): 1 humus actual; 2 pământ din umplutura terasei; 3 lentile de lut bătut amestecat cu piatră sub fiecare tambur de coloană; 4 canalul de drenaj. Stânca era vizibilă numai începând din m.4 și desigur până în m.11. Lentilele (3) au grosimi diferite, rezultate din coborârea pantei stâncii. Canalul de drenaj, construit din blocuri în formă de "U" așezate unul peste altul, buză în buză avea în partea superioară piatră de râu menită să faciliteze infiltrarea apei din precipitații în canal. Sub pilaștri de împrejmuire nu era nici un fel de substrucție.

Caseta 1/2004, de 1,5x1,5 m a vizat pilastrul masiv cu profilatură din colțul de S-V al aceluiași sanctuar. Stratigrafia (de sus în jos): 1 humus actual; 2 pământ amestecat cu lut, ars parțial și cu urme de cărbune numai în jurul pilastrului; 3 pilastrul de andezit înalt de 0,6 m; 4 semicalotă din lut bătut amestecat cu multă piatră, adâncă de 1,3 m. Pământul ars și cărbunele existent lângă pilastru provin de la incendierea sanctuarului când a ars pilastrul de lemn care îl continua pe cel din andezit.

Succint formulate, concluzia prilejuită de verificările amintite mai sus este că sistemul de construire a sanctuarelor a fost peste tot același, cu mici detalii diferite și nesemnificative.

Conservările au vizat numai monumentele din piatră de talie aflate la vedere, adică acele lucrări ce nu puteau fi făcute numai de paznici și desigur umplerea parțială a terasei artificiale create în 1980. Umplerea terasei a continuat în luna octombrie. Toate blocurile re folosibile din "centurile" terasei a IX au fost depozitate în apropiere.

[Raportul 3135 din cronica.cimec.ro](#)
[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
